

UDC 930.85(4–12)

YU ISSN 0350–7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS
INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

XXXII–XXXIII

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

Rédacteur

LJUBINKO RADENKOVIĆ

Directeur de l'Institut des Etudes balkaniques

Membres de la Rédaction

FRANCIS CONTE (Paris), DIMITRIJE DJORDJEVIĆ (Santa Barbara),
MILKA IVIĆ, DJORDJE S. KOSTIĆ, LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ,
DANICA POPOVIĆ, BILJANA SIKIMIĆ,
ANTHONY-EMIL TACHIAOS (Thessalonique), NIKOLA TASIĆ,
SVETLANA M. TOLSTOÏ (Moscou), GABRIELLA SCHUBERT (Jena),
KRANISLAV VRANIĆ (secrétaire)

BELGRADE
2003

архаичног певања, у „оригиналном“ облику, спретно су поре ани уз „милозвучније“, мелодичне, аранжмански атрактивне нумере, у брижљиво урађеној, мање или више стилизованој верзији. Тиме је цело издање постало „питкије“ за ширу слушачку публику, а сва етнолошка и етнокоролошка објашњења, у том контексту, доносе „занимљивости“ које могу да привуку нове поклонице грчког фолклора.

Необично је, међутим, да у приложеној књижици готово уопште не налазимо коментаре који би се

односили на музичку компоненту представљених песама и игара. Музика тако остаје као усамљена, готово скрајнута компонента свега представљеног у књижици, као да се подразумева да она „говори сама собом“. С обзиром на слојевитост и богатство представљене музичке грађе, сматрамо да она, у односу на исцрпно описане обреде, обичаје и плес, заслужује коментар на овако репрезентативно опремљеном и амбициозно замишљеном аудио издању.

Јелена Јовановић

Василије Ђ. Крестић: *Бискуп Штросмајер у светлу нових извора*, Прометеј, Нови Сад, 2002, 90 страна

Године 1999. у Загребу је објављена књига *Korespondencija Josip Juraj Strossmayer – Serafin Vannutelli 1881–1887*, коју су приредили Јосип Балабанић и Јосип Колаковић. Пошто је ријеч о тајној дипломатској преписци, она досад није била доступна науци, а њено објављивање од великог је значаја за освјетљавање личности бискупа Штросмајера.

Академик Василије Ђ. Крестић је у осврту на ову преписку, највише пажње посветио оним питањима која су заокупљала пажњу аковачког бискупа, а о којима је папском нунцију у Бечу, писао искрено и прикривено од јавности. Послије кратког *Увода*, у књизи

Бискуп Штросмајер у светлу нових извора, слиједи поглавља: *О конкордату са Србијом и Црном Гором* (стр. 9–55), *О Штросмајеровом кроатоцентризму, аустрофилству и католицизму* (стр. 57–65) и *О ан-*

тијудаизму бискупа Штросмајера (стр. 67–76). Књига завршава *Закључком*, који је преведен на француски и енглески језик.

Кључно питање за бискупа Штросмајера, у вези са Србијом и Црном Гором, било је склапање конкордата са објема српским државама. По оцјени професора Крестића, Штросмајер је настојао да у Србији и Црној Гори учврсти римокатолицизам, а да Српску православну цркву, посредством уније, подреди папи. У складу с тим водио је упоредне преговоре са представницима Србије и Црне Горе и показао изузетну упорност, која се на крају исплатила само у случају Црне Горе, с којом је конкордат склопљен 1886. (Конкордат са Србијом потписан је тек 1914, девет година послје бискупове смрти). Професор Крестић оцјењује да је бискуп Штросмајер у вјерском погледу био веома искључив и да су за њега православни

Срби „бизантинци, шизматици и расколници“ (стр. 10). Начин на који је краљ Милан разговарао с њим, приликом једног сусрета у Београду, Штросмајеру је „заударо на бизантнизам“ (стр. 47).

Из преписке са Ванутелијем види се да је Штросмајер, иако поријеклом Нијемац, наступао кроатоцентрично и да је интересе Хрвата и Хрватске усклађивао са интересима Римокатоличке цркве, којој је био крајње одан. Помоћу Аустрије желио је да ојача Хрватску, између осталог и тако што ће јој припојити Босну и Херцеговину. Сматрао је да „босанска бискупија истински и стварно припада Хрватској“ (стр. 62.), па би Римокатоличка црква требало да припреми терен за физичко заузеће ових покрајина, а неизоставно би дошло на ред и прево ење босанско-херцеговачких муслимана у римокатолицизам.

Професор Крестић сматра да аковачког бискупа „није одликовала верска толеранција и хришћанска љубав, већ римокатоличка ускогрудост и искључивост“ (стр. 63.). Осим према Србима, Штросмајер је гајио изузетну нетрпељивост и према Јеврејима, који су за њега „најгора пљева“ (стр. 68.), „куга и најгора

зараза“ (стр. 70.) или једноставно „зли Жиди“ (стр. 75.). С обзиром на то да је бискуп Штросмајер извршио велики утицај, не само на савременике, већ и на потоње генерације Хрвата, професор Василије Ђ. Крестић с разлогом поставља питање о томе „колико је Штросмајеров антијудаизам оставио дубоког трага у Хрватској римокатоличкој цркви и у хрватском друштву у целини?“ (стр. 76.).

Нема сумње да је овом књигом у великој мјери освјетљена личност бискупа Штросмајера, нарочито кад је ријеч о његовом југословенству. Наиме, Штросмајерова политика зближавања Срба и Хрвата имала је, као крајњи циљ, прево ење православних Срба у римокатолицизам. Он се управо из тог разлога залагао за богослужење у Римокатоличкој цркви на старословенском језику, а не због неког југословенског осјећања. Бискуп Штросмајер је, дакле, био далеко од истинске југословенске мисли, а сва размисоилажења у науци по том питању, окончана су овом књигом Василија Ђ. Крестића.

Горан Латиновић

Ричард Клог (Richard Clogg): *Историја Грчке новог доба (A concise history of Greece)* Београд, CLIO, 2000

Књига оксфордског професора Ричарда Клога *Историја Грчке новог доба* представља драгоцен допринос модерној историографији, и посебно балканолошким студијама. Иако сажета, није лишена систематичности и дубинске анализе најважнијих појава и процеса у модерној грчкој повести. У пи-

тању је комплексна и драматична приповест која обухвата раздобље од ослобођења Грчке од отоманске власти до изградње демократских институција, тј. парламентарне владе и новијих правно-политичких изазова са којима се Грчка данас суочава. Стиче се утисак да је писац објективно, са дистан-